ГА «БЕЛАРУСКАЯ АСАЦЫЯЦЫЯ ЖУРНАЛІСТАЎ»

WWW.BAJ.BY

СМІ Ў БЕЛАРУСІ

ЭЛЕКТРОННЫ БЮЛЕТЭНЬ

ТРАВЕНЬ–ЧЭРВЕНЬ 2013

Беларусь часта папракаюць у адсутнасці свабоды слова. Наогул у гэтым смешна сёння папракаць са з'яўленнем інтэрнэту. Звычайна пра гэта кажуць крывадушныя людзі. Самі яны цудоўна разумеюць,што няма ў свеце абсалютнай свабоды. Той, хто не залежыць ад ураду, залежыць ад уласніка выдання, ад рэкламадаўцаў, ад капрызаў публікі, у рэшце рэшт, ад памылак, эмоцыяў і памылковых поглядаў уласных журналістаў.

Аляксандр Лукашэнка, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь

Як ні дзіўна, беларускі прэзідэнт мае рацыю, калі кажа, што свабода слова ў Беларусі існуе дзякуючы інтэрнэту. Насамрэч Сетка застаецца адзінай сферай свабоднага распаўсюду інфармацыі. Але гэта ніяк не апраўдвае драконаўскіх медыйных законаў, эканамічнай дыскрымінацыі незалежных СМІ, фізічнага гвалту супраць журналістаў з боку праваахоўных органаў – тых фактаў, якія пацвярджаюць, што сітуацыя са свабодай слова ў Беларусі вельмі далёкая ад ідэальнай. Дый Байнэт застаецца адносна свабодным насуперак відавочным спробам беларускіх уладаў узяць яго пад кантроль.

Андрэй Аляксандраў, "Index on Censorship" («Індэкс цэнзуры»), Лондан

ЗМЕСТ:

АСНОЎНЫЯ ПАДЗЕІ Ў СФЕРЫ СМІ Ў ТРАЎНІ-ЧЭРВЕНІ 2013 ГОДА

- **Набыццё законнай моцы судовым рашэннем пра прызнанне фотаальбома «Прэс-фота Беларусі 2011» экстрэмісцкімі матэрыяламі і яго знішчэнне;**
- **затрыманні і арышты журналістаў;**
- **абвінавачанні журналістаў у супрацоўніцтве з замежнымі СМІ;**
- **вынясенне пракуратурай афіцыйнага папярэджання журналісту «Радыё Свабода» за дыскрэдытацыю Рэспублікі Беларусь;**
- **заява КДБ пра спыненне крымінальнага пераследу фотажурналіста Антона Сурапіна;**
- **вяртанне ў падпісны каталог газеты «Борисовские новости».**

РАШЭННЕ ПРА ПРЫЗНАННЕ ФОТААЛЬБОМА «ПРЭС-ФОТА БЕЛАРУСІ 2011» ЭКСТРЭМІСЦКІМІ МАТЭРЫЯЛАМІ НАБЫЛО ЗАКОННУЮ МОЦ

24 чэрвеня касацыйная калегія Гарадзенскага абласнога суду адмовіла фотажурналістам Юліі Дарашкевіч і Вадзіму Заміроўскаму ў задавальненні скаргі на рашэнне суду Ашмянскага раёна Гарадзенскай вобласці пра прызнанне альбома «Прэс-фота Беларусі 2011» экстрэмісцкімі матэрыяламі. Судовае рашэнне набыло законную моц.

Фотаальбом «Прэс-фота Беларусі 2011» выдадзены па выніках конкурсу прэс-фатаграфіі Беларусі, які праводзіцца з 2010 г.; у журы конкурсу ўваходзяць вядомыя фатографы з розных краінаў. Альбом быў надрукаваны ў 2012 г. і вольна прадаваўся ў краіне. Фотаздымкі з альбома (работы фіналістаў фотаконкурсу) без негатыўных наступстваў публікаваліся ў беларускіх перыядычных выданнях і размяшчаліся ў стужках інфармацыйных агенцтваў. У лістападзе 2012 г. на беларуска-літоўскай мяжы мытнікі канфіскавалі 41 асобнік фотаальбома ў журналістаў Юліі Дарашкевіч, Аляксандра Васюковіча і Вадзіма Заміроўскага. 18 красавіка суд Ашмянскага раёна Гарадзенскай вобласці прызнаў фотаальбом «Прэс-фота Беларусі 2011» экстрэмісцкімі матэрыяламі, задаволіўшы тым самым заяву Ўпраўлення Камітэта дзяржаўнай бяспекі (КДБ) па Гарадзенскай вобласці. Паводле рашэння суда альбомы павінны быць знішчаныя.

ЗАТРЫМАННІ І АРЫШТЫ ЖУРНАЛІСТАЎ

6 траўня супрацоўнікі міліцыі без усялякіх на тое нагодаў затрымалі журналістаў Аляксандра Ярашэвіча і Дзмітрыя Галко. Журналісты незадоўга да затрымання здымалі вызваленне грамадскіх і палітычных актывістаў, якія адбылі адміністрацыйны арышт пасля санкцыянаванай уладамі акцыі апазіцыі «Чарнобыльскі шлях», што прайшла 26 красавіка і была прысвечана чарговай гадавіне катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. **7 траўня** суд Маскоўскага раёна г. Мінска (суддзі Яўген Хаткевіч і Таццяна Мотыль) асудзіў журналістаў на 10 і 12 сутак адміністрацыйнага арышту. Яны былі абвінавачаныя ў непадпарадкаванні законным патрабаванням супрацоўнікаў міліцыі. Сведкамі ў судзе выступалі міліцыянеры, якія затрымалі журналістаў напярэдадні.

Самавольныя затрыманні і наступны арышт журналістаў былі праведзены па тым жа сцэнары, што і 26 красавіка, калі былі затрыманыя

журналісты А.Ярашэвіч і Генадзь Барбарыч. 29 красавіка яны былі асуджаныя на трое сутак адміністрацыйнага арышту нібыта за непадпарадкаванне патрабаванням супрацоўнікаў міліцыі. Суд не звярнуў увагі на яўныя супярэчнасці ў паказаннях супрацоўнікаў міліцыі, якія не змаглі нават дакладна назваць месца затрымання журналіста. Пакольki рэпарцёры, затрыманыя ў пятніцу ўвечары, адседзелі ў ізалятары для затрыманых двое сутак да суду, яны былі вызваленыя ў панядзелак праз некалькі гадзінаў пасля вынясення судовага рашэння.

8 траўня Беларуская асацыяцыя журналістаў выказала пратэст у сувязі з адвольнымі затрыманнямі і адміністрацыйнымі арыштамі журналістаў, якія выконвалі свае прафесійныя абавязкі, і звярнулася да кіраўнікоў МУС, пракуратуры, Следчага камітэта і Міністэрства юстыцыі з патрабаваннем аднавіць правы журналістаў і прыцягнуць вінаватых да адказнасці. Дзяржаўныя органы абмежаваліся адпіскамі. Суд касацыйнай інстанцыі адхіліў скаргі журналістаў. Яны збіраюцца працягнуць абскарджванне судовых пастановаў у парадку нагляду.

16 чэрвеня ў Стаўбцоўскім раёне Мінскай вобласці затрымалі журналіста Аляксандра Сіліча падчас здымкаў у мясцовасці, дзе быў заўважаны паморак свінняў. Пасля 3 гадзінаў затрымання і складання пратаколу журналіст был адпушчаны.

27 чэрвеня ў Мінску каля аднога з гандлёвых цэнтраў былі затрыманыя карэспандэнт «Радыё Свабода» Ігар Карней, карэспандэнт газеты «Народная Воля» Алесь Сівы і журналістка інтэрнэт-парталу TUT.by Наталля Касцюкевіч. Журналісты былі затрыманыя разам з лідарам грамадскага аб'яднання прадпрымальнікаў «Перспектыва» Анатолем Шумчанкам. Яны рыхтавалі матэрыял пра агульнанацыянальны страйк прадпрымальнікаў, прызначаны на 27 чэрвеня. Па дарозе з рынку «Ждановічы» ў ГЦ «Паркінг» машыну з журналістамі і прадпрымальнікам заблакавалі людзі ў цывільнай вопратцы. Невядомыя выцягнулі людзей з машыны, перасадзілі ў мікрааўтобус і адвезлі ва ўчастак. У Цэнтральным і Савецкім РУУС г. Мінска,

куда меркавана даставілі затрыманых, катэгарычна адмаўлялі гэта. Пратрымаўшы журналістаў каля гадзіны ў аддзяленні міліцыі Цэнтральнага раёна г. Мінска, усіх вызвалілі без складання пратаколу (А. Шумчанка быў асуджаны на 5 сутак адміністрацыйнага арышту).

ЖУРНАЛІСТАЎ АБВІНАВАЧВАЮЦЬ У СУПРАЦОЎНІЦТВЕ З ЗАМЕЖНЫМІ СМІ

22 траўня ў Кастрычніцкім РУУС (раённым упраўленні ўнутраных спраў) Магілёва апыталі незалежную журналістку Аліну Скрабунову. Пытанні, якія задавалі ў РУУС А. Скрабуновай, датычыліся супрацоўніцтва з польскім тэлеканалам «Белсат». Журналістка адмовілася адказваць на іх, спаслаўшыся на арт. 27 Канстытуцыі (згодна з арт. 27 Канстітуцыі ніхто не павінен быць прымушаны даваць паказанні і тлумачэнні супраць самога сябе і блізкіх родзічаў).

24 траўня ў Гомельскую абласную пракуратуру выклікалі старшыню Гомельскага філіялу ГА «БАЖ» Анатоля Гатоўчыца. Нагодай для гэтага стаў тэлесюжэт, паказаны за месяц да таго тэлеканалам «Белсат», у падрыхтоўцы якога абвінавацілі А. Гатоўчыца. Журналіст патлумачыў у пракуратуры, што з'яўляецца супрацоўнікам інфармацыйнага агенцтва «БелаПАН» і не мае датычэння да з'яўлення сюжэту на «Белсаце».

30 траўня журналістка Вольга Чайчыц атрымала пісьмовае папярэджанне ад пракуратуры Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці за супрацоўніцтва з тэлеканалам «Белсат». Папярэджанне было вынесена ў сувязі з прысутнасцю журналісткі на грамадскім абмеркаванні праекту Кітайска-беларускага індустрыяльнага парка пад Смалявічамі, якое прайшло ў красавіку.

7 чэрвеня пракуратура Смалявіцкага раёна папярэдзіла за супрацоўніцтва з тэлеканалам «Белсат» Аляксандра Сіліча, які таксама прысутнічаў на грамадскім абмеркаванні праекту кітайска-беларускага парка.

Паводле дадзеных Беларускай асацыяцыі журналістаў, у чэрвені папярэджанне пракуратуры за супрацоўніцтва з «Белсатам» атрымаў як мінімум яшчэ адзін журналіст.

“Белсат" з 2007 г. вяшчае з тэрыторыі Польшчы на Беларусь; аснову яго праграмаў складаюць матэрыялы, якія робяць беларускія журналісты для беларускіх грамадзянаў. З 2008 г. тэлеканал некалькі разоў безвынікова спрабаваў атрымаць дазвол на адкрыццё ў Беларусі карпункту. Журналісты, якія супрацоўнічаюць з “Белсатам”, пастаянна зазнаюць пераслед з боку беларускіх уладаў на той падставе, што заканадаўства забараняе дзейнасць у Беларусі журналістаў замежных СМІ (у тым ліку беларускіх грамадзянаў) без акрэдытацыі. Гэтае палажэнне супярэчыць арт. 19 Міжнароднага пакту аб грамадзянскіх і палітычных правах, ратыфікаванага Беларуссю.

ПРАКУРАТУРА ВЫНЕСЛА АФІЦЦЫЙНАЕ ПАПЯРЭДЖАННЕ ЖУРНАЛІСТУ «РАДЫЁ СВАБОДА» ЗА ДЫСКРЭДЫТАЦЫЮ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

photo.bymedia.net

8 траўня пракуратура Мінска вынесла афіцыйнае папярэджанне журналісту «Радыё Свабода» Алегу Груздзіловічу. Нагодай для гэтага паслужылі матэрыялы Груздзіловіча пра тое, як ахоўваецца мінскае метро, напісаныя на падставе журналісцкага эксперыменту, а таксама яго кніга «Хто ўзарваў мінскае метро». Гаворка ў кнізе і журналісцкіх матэрыялах вядзецца пра выбух у мінскім метро ў красавіку 2011 г., у ажыццяўленні якога былі абвінавачаныя і прысуджаныя да смяротнага пакарання двое беларускіх грамадзянаў (прысуд прыведзены ў выкананне).

У папярэджанні, падпісаным першым намеснікам пракурора Мінска Ўладзімірам Раманоўскім, журналіста «Радыё Свабода» абвінавачваюць у распаўсюдзе неаб’ектыўнай свядома скажонай інфармацыі пра Беларусь і ў тым, што ў сваёй кнізе ён *«ставіць пад*

сумніў аб'ектыўнасць афіцыйных вынікаў расследавання крымінальнай справы па тэракце ў мінскім метро, а таксама справядлівасць беларускай судовай сістэмы ў цэлым».

КДБ ПАВЕДАМІЛА ПРА СПЫНЕННЕ КРЫМІНАЛЬНАГА ПЕРАСЛЕДУ ФОТАЖУРНАЛІСТА АНТОНА СУРАПІНА

28 чэрвеня агенцтва БелТА са спасылкай на першага намесніка начальніка КДБ Ігара Сяргеенка паведаміла пра завяршэнне расследавання крымінальнай справы па «плюшавым дэсанце», адным з фігурантаў якой выступаў фотажурналіст Антон Сурапін.

29 чэрвеня кіраўнік прэс-службы КДБ Артур Стрэх паведаміў агенцтву Інтэрфакс пра тое, што крымінальны пераслед А.Сурапіна «матывавана спынены».

20-гадовы студэнт Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Сурапін першым выклаў у інтэрнэце фатаграфіі цацачных мядзведзяў з лозунгамі ў абарону свабоды слова, скінутых 4 ліпеня 2012 г. з лёгкаматорнага самалёта пасля незаконнага перасячэння ім беларуска-літоўскай мяжы (мэтай гэтай акцыі супрацоўнікі шведскай піяр-кампаніі Studio Total назвалі падтрымку свабоды слова ў Беларусі). 13 ліпеня ў кватэры Антона Сурапіна правялі вобшук, пасля чаго ён быў затрыманы. У журналіста канфіскавалі камп'ютэр і фотакамеру. А. Сурапін утрымліваўся пад вартай больш за месяц, адвакату было забаронена паведамляць не толькі пра следчыя дзеянні з удзелам журналіста, але нават пра ягоны працэсуальны статус. Толькі 7 жніўня КДБ Беларусі паведаміў, што А. Сурапіну прад'яўлена абвінавачанне ў пасобніцтве незаконнаму перасячэнню мяжы. Арышт Антона Сурапіна ўзначаліў дзясятку абсурдных арыштаў года, складзеную Amnesty International.

17 жніўня пасля выступленняў беларускай і міжнароднай грамадскасці ў абарону А. Сурапіна

ён быў вызвалены пад падпіску пра нявыезд. З моманту вызвалення з-пад варты ніякіх следчых дзеянняў з удзелам А. Сурапіна не праводзілася і ягоны працэсуальны статус быў невядомы.

ПРАЗ 8 ГАДОЎ НЕДЗЯРЖАЎНУЮ ГАЗЕТУ ВЯРНУЛІ Ў ПАДПІСНЫ КАТАЛОГ

З 1 чэрвеня 2013 года на рэгіянальную газету «Борисовские новости» зноў можна падпісацца ў аддзяленнях «Белпошты» Мінскай вобласці. Газета была выключана з падпісных каталогаў дзяржаўнага манапаліста «Белпошта» напярэдадні выбараў 2006 г. Адначасова была спынена рэалізацыя выдання ў розніцу кіёскамі «Саюздруку» (дзяржаўная рознічная сетка продажу перыядычных выданняў). Праблемы з рознічным продажам газеты ў кіёсках «Мінаблсаюздруку» не вырашаны дагэтуль. У асноўным выданне распаўсюджваецца праз рэдакцыйную падпіску, пры дапамозе грамадскіх распаўсюджвальнікаў і праз гандлёвую сетку прыватнікаў (крамы, рынкі). Камерцыйныя кропкі гандлю, між тым, знаходзяцца пад ціскам мясцовых уладаў.

«Борисовские новости» – грамадска-палітычны штотыднёвік, які выходзіць накладам 6 тысяч асобнікаў. (У 1998-1999 гг. газета мела наклад 19 тысяч). Напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў 2006 г. «Белпошта» выключыла з падпісных каталогаў на 2006 год 16 недзяржаўных выданняў, 19 газетаў згубілі магчымасць прадавацца ў кіёсках «Саюздруку». Позвы рэдакцый і чытачоў газетаў, выкінутых з падпісных каталогаў, суды адмовіліся разглядаць.

Да сённяшняга дня застаецца актуальнай праблема з распаўсюдам праз сеткі «Белпошты» і (ці) «Саюздруку» для больш чым 10 масава-палітычных недзяржаўных газетаў (паводле падлікаў грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя журналістаў» у краіне засталося не больш за 25 друкаваных перыядычных выданняў, якія асвятляюць сацыяльна-палітычныя праблемы і не залежаць ад уладаў).

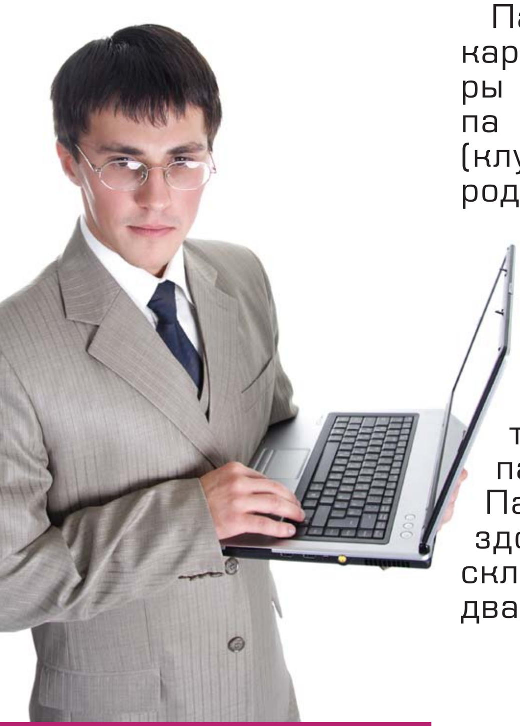
РЭЙТЫНГІ, ІНДЭКСЫ, СТАТЫСТЫКА

КОЛЬКАСЦЬ КАРЫСТАЛЬНІКАЎ ІНТЭРНЭТУ Ў БЕЛАРУСІ ЗА ГОД ВЫРАСЛА БОЛЬШ ЧЫМ НА 22%

Напярэдадні Сусветнага дня электрасувязі і інфармацыйнай супольнасці, які адзначаецца 17 траўня, Нацыянальны статыстычны камітэт Рэспублікі Беларусь (Белстат) паведаміў, што за 2012 год колькасць абанентаў сеткі інтэрнэт ў Беларусі вырасла амаль на 22,8%, передае інфармацыйнае агенцтва БелаПАН.

На пачатак года колькасць абанентаў сусветнай сеткі склала 8,4 млн., у тым ліку фізічных асобаў — 7,5 млн. Доступ да інтэрнэту мелі 97% арганізацый краіны. Паводле дадзеных выбарачнага даследавання, доля хатніх гаспадарак, якія маюць персанальныя камп'ютэры, у 2012 годзе склала 51,7%; маюць доступ да інтэрнэту — 48,3%.

Паслугамі сеткі інтэрнэт на пачатак 2013 года карысталіся 46,9% насельніцтва. Найчасцей жыхары Беларусі карысталіся інтэрнэтам дома — 42,1%, па месцы працы (вучобы) — 2,4%, у інтэрнэт-кафэ (клубе), у аддзяленнях сувязі — 0,2%, у сяброў, родзічаў — 0,3%.

Узрасла колькасць карыстальнікаў мабільным інтэрнэтам, што звязана з сур'ёзным ростам колькасці абанентаў мабільнай сувязі. Калі на пачатак 2006 года на 1000 чалавек насельніцтва прыходзілася 426 сотавых тэлефонаў, то на пачатак 2013 года іх колькасць павялічылася да 1128, што ў 2,6 раза больш. Па стане на 1 студзеня 2013 года прапускная здольнасць знешніх каналаў доступу ў інтэрнэт склала 350 Гбіт/с, павялічыўшыся за год амаль у два разы.

FREEDOM HOUSE АДНЁС БЕЛАРУСЬ ДА «НАЙГОРШЫХ З ГОРШЫХ» КРАІНАЎ У СФЕРЫ СВАБОДЫ СМІ

Напярэдадні Сусветнага дня свабоды друку 3 траўня Міжнародная праваабарончая арганізацыя Freedom House апублікавала даклад «Свабода друку 2013».

У гэтым дакладзе арганізацыя аднесла Беларусь да васьмі «найгоршых з горшых» краінаў, у якіх «незалежныя СМІ не існуюць ці ледзьве здольныя працаваць, прэса выступае ў якасці рупара рэжыму, доступ грамадзянаў да аб'ектыўнай інфармацыі жорстка абмежаваны, нязгода падаўляецца шляхам турэмнага зняволення, катаванняў і іншых формаў рэпрэсіяў». Беларусь у рэйтынгу Freedom House займае 193 месца з 197 і суседнічае з Экватарыяльнай Гвінеяй, Эрытрэяй, Іранам, Кубай, Узбекістанам, Туркменістанам і Паўночнай Карэяй. Паводле шкалы, у якой «0» – найлепшая сітуацыя, а «100» – найгоршая, Беларусь атрымала 93 балы.

ГА «БЕЛАРУСКАЯ
АСАЦЫЯЦЫЯ
ЖУРНАЛІСТАЎ»

WWW.BAJ.BY

Выдавец: ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» (ГА «БАЖ »).
Вул. Камсамольская 7-32, 220030 Мінск, БЕЛАРУСЬ
Тэлефоны: +375 17 203-63-66, 226-70-98 Факс: +375 17 203-63-66, 226-70-98
E-mail: press@baj.by Web: www.baj.by
Кантакт: Бастунец Андрэй Леанідавіч, намеснік старшыні ГА «БАЖ »